Кидиралиева Нургүл Мелисовна 10.01.01 – кыргыз адабияты адистиги боюнча жазылган «Отражение национального характера в произведениях Чингиза Айтматова посредствам билингвизма» аттуу кандидаттык диссертациясынын алдын ала коргоосу боюнча Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын Ч. Айтматов атындагы Тил жана адабият институтуна, Жусуп Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетине жана К. Карасаев атындагы Бишкек мамлекеттик университетине караштуу филология илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн уюштурулган Д 10.23.667 Диссертациялык кеңешинин өткөрүлгөн кезектеги отурумунун

№3 ПРОТОКОЛУнан көчүрмө

2023-жылдын 29-июну Бишкек шаары

Отурумга диссертациялык кеңештин 19 мүчөсү катышты:

1. Ибраимов Осмонакун Ибраимович - диссертациялык кеңештин төрагасы, филология илимдеринин доктору, профессор. Адистиги: 10.01.01, 10.01.09 – эмгектердин жыйындысы;
2. Тиллебаев Садык Алаханович - диссертациялык кеңештин төрагасынын орун басары, филология илимдеринин доктору, доцент. Адистиги: 10.01.01;
3. Ыйсаева Нурзина Токторбековна – филология илимдеринин кандидаты – диссертациялык кеңештин окумуштуу катчысы. Адистиги: 10.01.01;
4. Абакиров Курманбек – филология илимдеринин доктору, доцент. Адистиги: 10.01.09;
5. Асакеева Динара Жолдошевна – филология илимдеринин доктору, доцент. Адистиги: 10.01.01;
6. Асанова Алтын Асановна – филология илимдеринин кандидаты, доцент. Адистиги: 10.01.10;
7. Бакашова Жылдыз Кемеловна – филология илимдеринин доктору., профессор. Адистиги: 10.01.01, 10.01.10;
8. Жамгырчиева Гулина Төлөковна – филология илимдеринин доктору, профессор. Адистиги: 10.01.09;
9. Искендерова Суусар Искендеровна – филология илимдеринин доктору, профессор. Адистиги: 10.01.01, 10.01.09;
10. Кадырманбетова Айнура Күмөнвна – филология илимдеринин доктору, доцент. Адистиги: 10.01.01;
11. Койчуев Бактияр Турарович – филология илимдеринин доктору, доцент. Адистиги: 10.01.01, 10.01.03;
12. Мурзахмедова Гүлнара Мурзалиевна – филология илимдеринин доктору, профессор. Адистиги: 10.01.09;
13. Нарынбаева Нуржан Осмоновна – филология илимдеринин доктору, доцент. Адистиги: 10.01.09;
14. Орозобекова Жылдыз Калмашевна – филология илимдеринин доктору, доцент. Адистиги: 10.01.09;
15. Орозова Гүлбара Жалаловна – филология илимдеринин доктору, профессор. Адистиги: 10.01.09;
16. Сооронкулов Гүлжигит Умарович – филология илимдеринин доктору, доцент. Адистиги: 10.01.03;
17. Султанова Жыпар Оморовна – филология илимдеринин доктору, профессор. Адистиги: 10.01.10;
18. Үкүбаева Лайли Үкүбаевна – филология илимдеринин доктору, доцент. Адистиги: 10.01.01, 10.01.03;

19. Эркебаев Абдыганы Эркебаевич – филология илимдеринин доктору. Адистиги: 10.01.01.

КҮН ТАРТИБИНДЕ КАРАЛУУЧУ МАСЕЛЕ:

4. **Кидиралиева Нургүл Мелисовна 10.01.01 – кыргыз адабияты адистиги боюнча жазылган «Отражение национального характера в произведениях Чингиза Айтматова посредствам билингвизма»** аттуу кандидаттык диссертациясынын алдын ала коргоосу

Отурумдун төрагасы, филология илимдеринин доктору, академик О. Ибраимов ачып, күн тартибинде каралуучу маселе менен тааныштырды.

Диссертациянын темасы **«Отражение национального характера в произведениях Чингиза Айтматова посредствам билингвизма»** деп бекиген жана илимий жетекчиси ф.и.д., профессор Сабирова Венера Кубатовна). Диссертациялык иш Ош мамлекеттик университетинин окумуштуулар кеңешинде бекитилген (№7 протоколу, 27.05.2014) бекитилген.

Ишти кароо үчүн төмөнкү эксперттер дайындалган:

Филология илимдеринин доктору Л.Үкүбаева;

Филология илимдеринин доктору Б.Койчуев;

Филология илимдеринин кандидаты Р.Сырдыбаева.

Изилдөө Ош мамлекеттик университетинин кыргыз адабияты кафедрасында аткарылды.

Отурумдун төрагасы филология илимдеринин доктору, академик О. Ибраимов илимий иштин мазмунун баяндап берүү үчүн диссертантка сөз берди. Диссертациялык ишинин кыскача мазмуну жана илимий жыйынтыктары тууралуу диссертант Кидиралиева Нургүл Мелисовна төмөндөгүлөрдү баяндады:

Диссертант Кидиралиева Нургүл Мелисовна**:** Арбаңыздар, урматуу, диссертациялык кеңештин мүчөлөрү, урматтуу Осмонакун Ибраимович, Садык Тиллебаевич биздин илимий ишибиздин темасы **«Отражение национального характера в произведениях Чингиза Айтматова посредствам билингвизма»** деп аталат.

Актуальность темы диссертации. Большое количество работ об изучении стиля и языка Чингиза Айтматова, можно признать факт того, что отсутствуют исследования об описании национально-маркированных средств языка. Они включают в анализ общеупотребительные лексемы, или тюркизмы, за которыми в этническом сознании стоят необычные и специфические знания об окружающем мире.

Исходя из этого, в нашем исследовании произведений Айтматова уделяется внимание месту и роли каждого приведенного им в произведениях тюркизма или этницизма, служащего для отражения национального характера, этнической особенности, чисто «национального я».

Чингиз Айтматов является очень тонко чувствующим, достаточно глубоко национально мыслящим писателем. Он начал писать свои первые рассказы произведения на родном кыргызском языке, в то же время с самого начала своей известности он признан как русскоязычный писатель, хотя первые его повести ему помогали переводить другие люди, к примеру, А. Джакшылыков или Л. Лебедева. Благодаря овладению им русской языковой культурой как действенным способом изображения окружающей писателя действительности, он смог в своих произведениях передать черты реальности, присущие уникальному национальному образу. При переводе произведений писателя на русский язык, он сам выступал переводчиком всех рассказов и повестей, поэтому у него есть полное право быть билингвом, «так называемым двуязычным писателям», - как-то отмечал В. Левченко [90, с. 154].

Общеизвестно, что Чингиз Айтматов как писатель, имеющий особый дар в сфере билингвизма, в начала своей творческой жизни создавал свои произведениясначала на

кыргызском языке и давал им вторичную жизнь на русском языке. Он умел по-особенному сохранять стилистически-выразительные средства кыргызского и русского языков.

У. М. Бахтикиреева писала об умении писателя писать на втором ему языке – на русском языке. Это – отличное знание культуры языка и знание русской литературы. Это пример сосуществования разной литературы и разной культуры: это - «процесс сложный, многообразный, богатый, несомненно, способствующий кристаллизации нового типа писателя» [23, с. 128].

Бесспорно, художественные произведения Чингиза Айтматова не являются принадлежностью лишь кыргызской литературы, созданные в советское время и постсоветский период общей евразийской истории, они стали сокровищами мировой литературы. В силу советского времени, когда он жил и писал основные свои творения, а также в силу влияния русской литературы, и в поскольку, как билингв, владел одинаково кыргызским и русским языками, он был уверен в сохранении национального характера, особенного колорита присущей самобытности, потому легко перешел к творчеству на русском языке. Однако, несмотря на то, что он вошел в русскоязычную, затем и в мировую литературу, Айтматов остается все равно исконно национальным писателем, высоко чтящим культуру и традиции кыргызского народа. Какое бы произведение он ни написал, все события происходят на родной земле, Он обязательно передает национальный духи характер, этническую красоту и колорит посредством билингвизма.

Неоспоримым фактом в современном литературоведении считается положение о том, что специфика национального видения в комплексе проблем понимания и объективации предметов, явлений живого и неживого мира, аксиологических основ человеческого бытия остается сугубо национально специфической, вне зависимости от выбора языка творчества. В том случае, если кыргызский писатель создает произведения на русском языке, он остается в культурно-аксиологическом пространстве национальной картины мира, с присущей ей специфичностью, а русский язык становится коммуникативным средством литературного творчества. Считается, что национальная специфика художественного текста связана с индивидуальной творческой манерой автора. Такие категории, как объект изображения, тема, композиция, сюжет и изобразительные средства речи подчинены авторскому выбору. При этом художественное произведение представляет собой текст, организованный авторским сознанием.

Ч. Айтматов как гениальный художник слова, писатель-билингв, в своих величественных творениях остается глубоко национальным автором. Но и в то же время он - писатель мира, творец, поднимающий общечеловеческие проблемы, думающий обо всех планетарных проблемах мира. Особенность его творчества как писателя-билингва состоит именно в передаче глобального, масштабного, вселенского и общемирового через узконациональное. Ибо общечеловеческое и всемирное как и общее вселенское – это единое целое. В пути от узконационального к глобальному Ч. Т. Айтматов как художник слова непосредственно пользуется билингвизмом, становясь для своих читателей образцовым примером для подражания. И в этом состоит актуальность темы, выбранной для диссертационного исследования.

Прямым и конкретным посредством билингвизма в своей творческой эволюции, умело переходя от начального уровня мастерства билингвизма к наивысшему уровню, он доводит до пика своей гениальности как писатель-билингв, поскольку является великолепным художником слова. В данной диссертации исследованы способы включения тюркизмов в текст произведений как средств показа национального характера, их роль и место в произведениях Ч. Айтматова, а также мастерство автора в использовании тюркизмов как продуктов билингвизма.

Связь диссертационной темы с научно-исследовательскими программами. Тема научного исследования полностью соответствует тематическим планам научных исследований Ошского государственного педагогического университета (ОшГПУ), где

имеется свой Центр айтматоведения и трудятся ученые, которые разнопланово исследуют грани его многотемного и полиаспектного творчества.

Цель и задачи исследования. В диссертации поставлена цель: выявить способы изображения персонажей, выражающих национальный характер, в творчестве кыргызского писателя Ч. Т. Айтматова посрсдством билингвизма.

Для достижения цели решаются следующие задачи:

- уточнить теоретико-методологические основы проблемы билингвизма в творчестве писателей и обозначить историю развития художественного билингвизма в духовно-культурной жизни человечества;
- определить билингвизм как естественную закономерность в сфере вербально-языковых коммуникаций;
- показать суть показа национального характера в художественных произведениях Чингиза Айтматова и выявить феномен писательского билингвизма и его особенности в творчестве писателя;
- выяснить влияние билингвизма на изображение национального характера в ранних повестях Чингиза Айтматова;
- обозначить специфику билингвального отображения национальных характеров в системе образных форм повествования;
- указать на средства отображения национального характера в творчестве Ч. Т. Айтматова через билингвизм и обозначить Чингиза Айтматова как образцового билингва в кыргызской художественной литературе;
- проследить отражение национального характера через тюркизмы в произведениях народного писателя Кыргызстана Ч.Айтматова;
- выявить роль и место билингвальных средств, используемых для отражения отдельных черт национальных характеров в романной форме.

Степень изученности проблемы. В сущности национальное и ненациональное, их взаимодействие, основы этнического, глобального и масштабного в произведениях Чингиза Айтматова достаточно изучены. Способы выражения узконационального достаточно полно исследованы как в кыргызском, так и российском, а также зарубежном литературоведении. Однако практически мало работ, использующих в целях выявления национального своеобразия творчества писателя-билингва. Практически нет работ по основным результатам выявления и функционированию тюркизмов в произведениях писателя-билингва.

Зато есть ряд работ, посвященных русскоязычной прозе Кыргызстана, где исследованы не только произведения Чингиза Айтматова, но и других авторов: Д. Ащеулова, М. Байджиева, О. Бондаренко, М. Гапарова, Т. Джолдошбекова, Т. Ибраимова, А. Иванова, Вл. Лидского, М. Рогозина и др. [145].

В отечественном литературоведении проделана значительная работа по изучению творчества Чингиза Айтматова и русскоязычной прозы Кыргызстана. Это исследования К. Асаналиева, А. Акматалиева, К. Абакирова, Г. Айтпаевой, С. Байгазиева, Г. Гачева, Ч. Т. Джолдошевой, О. И. Ибраимова, Л. В. Ивановой, С. И. Искендеровой, А. Кадырмамбетовой, Н. Карыбековой, А. С. Кацева, Б. Т. Койчуева, И. Дж. Лайлиевой, К. И. Мамбеталиева. Также Ч. З. Мамытбековой, Е. К. Озмителя, Ж. Орозобековой, Г. Орозовой, М. А. Рудова, В. К. Сабировой, А. Садыкова, С. Тиллебаева, Л. Укубаевой, Г. Н. Хлыпенко, В. И. Шаповалова, А. Эркебаева, А. А. Эгембердиевой и др. ученых (Д. А. Асанова, Н. А. Баудинова, Б. Т. Дюшебекова, А. Г. Нарозя, М. С. Савина). В них определены роль и место творчества Чингиза Айтматова и других авторов кыргызского искусства слова в национальной и мировой литературах, рассмотрены мастерство и стиль писателя, его переводческая деятельность.

Научная новизна данной работы состоит в: 1) осмыслении разных средств, в том числе роли тюркизмов в произведениях писателя-билингва при отражении национального характера посредством билингвизма; 2) внимании, в работе обращенном на определение

способов включения тюркизмов через билингвизм в контекст языка творчества автора; 3) изучении русскоязычной прозы писателя, давшей возможность для анализа и выявления как общих типологических черт писателя-билингва, так и индивидуальной особенности автора, попавшего в обрисованный исследовательской работой круг; 4) аналитическом рассмотрении национально-языковых образных средств, создавщих возможность обращения к специфике авторского сознания двуязычного писателя; 5) раскрытии научной категории, позволившей привлечь исследовательский инструментарий, направленный на анализ специфики образно-ассоциативного мышления билингвального автора.

Теоретическая значимость работы определяется тем, что проведенное исследование может послужить для расширения научной базы при изучении индивидуально-авторского своеобразия творчества Чингиза Торекуловича Айтматова. Аналитические наблюдения, представленные в работе, позволят предметно дополнить существующие литературоведческие представления о русскоязычном творчестве писателя, и в целом о русскоязычной ветви кыргызской национальной литературы. Теоретические изыскания по проблеме автора в произведениях двуязычного писателя представляют значимость в аспекте разработки проблемы передачи национального самосознания кыргызского писателя средствами русского языка.

Практическая значимость результатов исследования состоит в том, что аналитические материалы могут быть применены для дальнейшего расширения и углубления научного изучения литературного процесса Кыргызстана во второй половине XX века.

Предпринятое исследование расширило список имен и текстов, которые возможно рассмотреть в русле билингвального творческого процесса. Практические результаты представлены в библиографическом списке, который репрезентирует основные результаты литературоведческого поиска, расширившего горизонты представлений о художественных произведениях писателя на русском языке.

Библиографические сведения могут быть применены в качестве справочного материала при разработке учебных дисциплин по истории мировой литературы XX века, истории современной кыргызской литературы, в освещении исследовательских тем о творчестве Чингиза Айтматова.

Основные положения диссертации, выносимые на защиту:

- Художественный билингвизм является одним из направлений изучения литературного процесса в Кыргызстане. Посредством билингвизма, написания на русском языке как одном из шести рабочих языков ООН можно намного ярче, колоритнее и специфичнее показать мировому читателю своеобразие творчества национальных писателей.

- Чингиз Айтматов наиболее полно воплощает национальную картину мира в современной прозе как истинный писатель-билингв высокого уровня мастерства. Его имя осталось навечно как образец настоящего прорыва национального писателя на арену всемирной литературы, благодаря переводам его произведений на многие языки мира

- Национальная картина мира в русскоязычном творчестве всемирно известного писателя Чингиза Айтматова находит свое художественное воплощение авторского самосознания, выраженном через его творчество.

- Средства выражения авторского самосознания видны в тюркизмах как основном средстве выражения национального характера, они составляют национальное своеобразие языка как этноспецифических индикаторов языка художественных произведений Чингиза Айтматова.

- Необходимо глубоко и детально исследовать общий культурный акт взаимодействия кыргызской и русской литературы страны, представляющей собой два русла в едином дискурсе искусства слова на рубеже тысячелетий.

Личный вклад соискателя. 1. Впервые рассматриваются эволюция и этапы развития русскоязычной прозы Чингиза Айтматова в контексте литературного процесса

XX-XXI веков; 2. Проводится подробное исследование современного литературного процесса и анализ художественных произведений, созданных в результате передового билингвизма, ранее не осмысляемых в литературоведческих трудах; 3. Определяется идейно-тематическое, жанрово-поэтическое и эстетико-стилистическое своеобразие билингвального творчества Чингиза Торекуловича Айтматова на русском языке.

Апробация результатов исследования. Основные положения и научные результаты исследования нашли отражение в научных статьях и докладах, опубликованных в материалах международных конференций, в различных журналах, в вузовских сборниках научных трудов КГУ, ОшГУ, ПензГУ и др.

Структура работы. Диссертация состоит из введения, трех глав, заключения, списка использованных источников. Объем диссертации составляет 190 страницы, список использованной литературы содержит названия 160 источников.

Отурумдун төрагасы, ф.и.д. О. Ибраимов: Рахмат, суроолор барбы?...

Ф.и.д., академик А.Эркебаев: Диссертация кайсы тилде жазылган?

Диссертант Н.Кидиралиева: Орус тилинде.

Ф.и.д., Ж.Орозобекова? Кыргызстанда билингвистика боюнча факультет барбы?

Диссертант Н.Кидиралиева: Кыргызстанда мындай факультет жок.

Ф.и.д., Ж.Орозобекова? Айтматовдун бардык эле чыгармалары орусча жазылган бекен?

Диссертант Н.Кидиралиева: Жок бардык чыгармалары орусча жазылган эмес. Ал “Прощай Гүлсары” деген чыгармасынан баштап орусча жаза баштаган.

Ф.и.д., Ж.Орозобекова? Билингвисттик чеберчиликке даярдаш керекби же ал адамда тубаса жаралган экенби?

Диссертант Н.Кидиралиева: Ч.Айтматов чыгармаларын орус тилинде жазса дагы кыргыздардын жашоо образын, жашоо стилин өзүнүн чыгармаларында чагылдырып жазган.

Ф.и.д., Ж.Орозобекова: Суроомо түшүнбөй жатасыз. Билингв болгондо адамдын мээси кыргызча да, орусча да тең ойлонот. Орусча жазса орустун лингвистикасын жакшы билет, кыргызча жазса кыргыздын лингвистикасын жакшы билет. Ошол айырмачылыкты ачасызбы же эмнеге салыштырып карайсыз?

Диссертант Н.Кидиралиева: Мен илимпоз болсом кайсы тилде ачып берсе ал өзүнөн көз каранды болот. Ч.Айтматовдун орусча жазганынын себеби ага чөйрөсү таасир эткен. Ата-энеси, советтик мезгилде өсүп чоңойгон. Ч.Айтматов гений жана чыгармачыл адам болгон.

Отурумдун төрагасы, ф.и.д. академик, О. Ибраимов: Суроолор барбы? Суроолор жок болсо анда эксперттерге сөз берели. Б.Турарович сөз сизде.

Эксперттик комиссиянын төрагасы, ф.и.д. Б.Турарович: Здравствуйте?! Автореферат, как и диссертация в целом, нуждается в основательной редакторской правке.

Замечания: Диссертация во многом эклектична и описательна, отсутствует системность анализа произведений.

Содержание некоторых разделов не соответствует названию. В частности, параграф 3.6. носит заглавие «Показ черт национального характера в публицистике». В содержании же говорится об этимологии отдельных тюркизмов, при этом анализируются не только публицистические, вернее, чаще художественные тексты.

Диссертация стилистический перегружена и неточна в научных формулировках, что значительно снижает её исследовательскую доступность, достоверность и значимость.

В диссертации, написанной на русском языке, наблюдаются семантические неточности и стилистические погрешности, формальные небрежности.

Ощущается некоторая поспешность в представлении диссертации в спецсовет. Не осуществлена научная, редакторская и формальная правка текста.

Предложения: пересмотреть и переработать содержание диссертации на предмет

усиления аналитического исследования и сокращения сведений, носящих общеизвестный, описательный и вторичный характер. Соискателю необходимо основательно поработать над формально-содержательной структурой диссертации. Более чётко i! научно обосновано сформулировать положения, выносимые на защиту и. главное, выводы, которые должны носить не характер констатации, но научных результатов, достигнутых в ходе аналитического исследования литературного и литературоведческого материала.

Общее оформление и список использованной литературы привести в соответствие с требованиями НАК.

Диссертация нуждается в научной и стилистической редактуре.

Рекомендуется. В качестве ведущей организации рекомендуется Иссык-Кульскпй государственный университет им. К. Тыныстанова.

В качестве оппонентов предлагаю доктора филологических наук, профессора Л. Укубаеву и кандидата филологических наук, доцента Б.Т. Дюшебекову.

Заключение: Текст представленной диссертации приближен в самом общем виде требованиям ВАК, предъявляемым к кандидатским исследованиям и требует доработки и углубления аналитического исследования и оформления текста в соответствии с требованиями, предъявляемым таким работам.

Эксперт диссертационного совета, рассмотрев представленные документы, рекомендует диссертационному совету Д.10.23.667 при Институте языка и литературы имени Ч. Айтматова Национальной Академии Наук Кыргызской Республики, Кыргызском Национальном Университете имени Ж. Баласагына, Бишкекском Гуманитарном Университете имени К. Карасаева отправить диссертацию **Нургуль Мэлисовны Кидиралиевой** на **тему** «Отражение национального характера в произведениях Чингиза Айтматова посредством билингвизма», представленной на соискание ученой степени кандидата филологических наук по специальности 10.01.01 - кыргызская литература, на доработку в соответствие с требованиями НАК и к научным работам такого рода.

Отурумдун төрагасы, ф.и.д. академик, О. Ибраимов: Сөз эксперттик комиссиянын мүчөсү филология илимдеринин доктору Л.Үкүбаевага берилет.

Эксперттик комиссиянын мүчөсү, ф.и.д. Л.Үкүбаева: Урматтуу диссертациялык кеңештин төрагасы жана мүчөлөрү мен оюмду кыскача эле айтып өтөйүн.

1. Диссертациялык кецешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши боюнча.

Сунуш кылынган кандидаттык диссертация диссертациялык кецештин төмөндөгүдөй параметрлери боюнча туура келет:

1. Теманын актуалдуулугу
2. Көтөргөн проблеманын маанилүүлүгү.

Туура келбейт:

1. Диссертациялык ишти структуралык түзүлүшүндө ырааттуулук жок. Глава, параграфтар буга чейинки изилдөөлөрдө белгилүү болгон маселелердин негизинде түзүлгөн.

2. Изилдөөнүн негизги проблемасы болгон Ч.Айтматовдун чыгармаларындагы каармандардын мүнөздөрүнүн билингвизмдин касиети аркылуу ачылышына басым жасалып, ал концептуалдуу өнүккөн эмес (I гл., II гл.).

3. Коргоого алып чыккан жоболору так жана изилденип жаткан проблемага байланыштуу эмес, буга чейинки белгилүү маселелерди камтыйт. (Дээрлик бардык абзацтары, каармандын мүнөзүн чагылдыруудагы билингвистик маселе таптакыр унутулган).

2. Аткарылган диссертациялык иштин максаты катары

Ч.Айтматовдун билингвист жазуучу катары чыгармаларында улуттук мүнөздү чагылдыруу өзгөчөлүгүн изилдөө белгиленген, бирок ишинде аталган маселени ар кыл аспектен терец, концептуалдуу ачып бере алган эмес, т.а. максат ишке ашпаган.

Диссертант жалпы эле билингвизмдин тарыхын тээ алыстан баштап, ишинин «Теоретико-методологические основы отражения билингвизма писателя в его творчестве» деп аталган 1 главасындагы 1.1, 1.2, 1.3 параграфтарда билингвизм көрүнүшүнүн жалпы эле дүйнөгө таралышына экскурс жасаган экен. Анын байыркылыгына, чет мамлекеттерде Советтер союзундагы билингвизмди үлгү тутушарына белгилеп, анын марксизм- ленинизм идеологиясына байланыштуу экенине токтолот. Орус тилинин дүйнөгө кеңнри таралышына, ал тургай сөздүн лингвистикалык курулушуна да көңүл бурат. (Мунун проблемага тиешеси канча?). Айтор коп маселелердин башын чаргытып келип, “Адамзат жашап турганда билингвизм жашайт” деген “гениалдуу” тыянак чыгарат, т.а. буга чейинки илимде белгилүү коз караштарды констатациялоо менен чектелет.

II глава “Методология м методы изучения мастерства Ч.Айтматова в изображении национального характера” деп аталган.

Аталаган главанын торт параграфынын аталыштары темага байланыштуу жакшы коюлган. 1. «Влияние истории формирования кыргызско-русского билингвизма на показ писателем национального характера». 2.2 «Особенности билингвального отображения национальных характеров в системе образных форм повествования», 2.3. «Факторы усоверсшенствования мастерства билингва Чингиза Айтматова и причины постоянного перехода к русскоязычному творению», 2.4. «Использования культурного опыта мировой литературы при показе специфики национальных характеров» деп.

Бирок тилекке каршы аталган параграфтардагы темада коюлган проблемалар коп учурда изилдөөдөн тыш калган. Мисалы 2.1-параграфта предметом исследования являются средства показа национального характера, в том числе тюркизмы, и их функциональная роль в русскоязычном творчестве писателя — билингва» (с. 54) деп белгиленген.

Параграф болгону 4 беттен турат да Ч.Айтматовдун чыгармаларындагы улуттук мүнөз тууралуу сөз жок, түрк сөздөрдүн (тюркизмы) мүнөз түзүп ачып берүүдөгү ролу жөнүндө да сөз болбойт. Болгону ишти жазууда колдонгон методу, иштин методологиялык жана теориялык негизи боюнча учкай кеп болот. Диссертациянын методологиялык-теориялык негизин түзгөн эмгектердин арасында Ч.Айтматов боюнча изилдөөчүлөр К.Бобулов, Л.Үкүбаева, К.Ибраимовдордун ысымдары унутта калган.

Диссертанттын «В нашей диссертации исследовано влияние тюркизмов на общий контекст произведении» - деген автордун жыйынтыгы бул параграфтын мазмунун чагылдырып турат, т.а, тюркизмдин каармандын мүнөзүн ачуудагы ролуна эмес, соз чыгарманын жалпы контекстине тийгизген таасири жөнүндө бол мок, иште бул да жок!

2.2-параграфта «Ч.Айтматов эки тилде эркин жаза алат» дейт да, кантип эки тилде жазып калганын, орус тилин байытканы тууралуу ж.б эзип кайталайт, 68-70-беттерде бөлүмгө тиешеси жок сөздөр, Ч.Гусейновдун классификациясын келтирет. Тантык сөздөр, тарпы чыккан ойлор коп. Бул бөлүмдүн 2.3, 2.4-параграфы, жыйынтыктары тууралуу жогорудагыдай эле пикирди айтууга болот! 2.4-параграф болгону 7 бет.

III глава «Результаты исследования средства отражения национального характера персонажей в произвдениях Ч.Айтматова через билингвизм» деп аталган (3.1-5 бет).

Теманы ачып берүүдө диссертанттын (глава 6 параграфтан турат) чыгарган жыйынтыктары төмөндөгүлөр:

- Чыгармаларында орус тексттеринде кыргыздын улуттук элементтери пайдаланылат (!) ("бото", "найман", "Манкурт" ж.б. 97-б).
- Чыгармалардагы тюркизм сөздөрүнүн саны, алардын кайталанышы берилет;
- Чыгармаларында кыргыз сөздөрүнүн орус тилине которулбай берилишин санактайт (20-б.)
- “Здесь киргизская лексика включена для сохранения национального окраски" ("бейбак" сөзү. Сөз кайсы каарман жөнүндө, белгисиз!) (112-б.)
- Каармандардын мүнөзүн анализдебей эле улуттук чөйрөнүн берилишине кетет. ("Они имеют общечелеовеческий ценность") ("Лесная груд" жөнүндө);
- “Кылым карытар бир күн”, "Кыямат", "Тоолор кулаганда" чыгармаларынын

мисалында Ч.Айтматовдун тюркизм сөздөрдү колдонуусу боюнча жалпы сөздөр болот; "Кыргыз айлы жыттанат" дейт, кыргыз мүнөзү боюнча соз жок.

Тыянагы: «Автор приводя тюркизмы в своих произведениях, как бы обогащает мировоззрение - знание своего читателя» (119-б.).

Диссертацияда изилденип жаткан маселе ушул беле?

Диссертациянын 3 4, 3.5-параграфы 5 беттен туруп, мында негизинен Ч.Айтматовдун чыгармаларында "Кудай" маселеси боюнча жалпы соз болгон экен. "Манкурт" ж.б. лексемалар жөнүндө соз жүрөт. 3.5-бөлүмдө "Манкурт" түшүнүгү боюнча кайталанган пикирден башка эч нерсе жок!

3.6. «Показ черт национального характера в публицистике». Чындыгында бул тема өзүнчө изилдөөнүн предмети болуш керек эле, диссертант публицистикасын кыпчып кетүү менен эч ийгилик жаратпаган. Бир-эки макаласы боюнча соз болгону болбосо, кайрадан эле корком чыгармаларына кайрылып, "тюркизм" боюнча бирдеме айтат.

Коюлган милдеттерге (милдеттерге жетүүнүн этаптары, каражаттары жана ыкмалары ж.б.у.с.) ылайык максатка жетүү мүмкүнчүлүктөрүн баалоо.

Диссертацияда коюлган милдеттер темага байланыштуу, конкреттүү болбогондуктан диссертанттын изилдоо иши максатка жеткен эмес.

Изилдөө методдорунун диссертациянын милдеттерине (заманбап аппараттарды колдонуу, лабораториялардын сертификаттарынын адекваттуу статистикалык иштеп чыгуулардын, ар бир милдети боюнча ылайык келиши керек.

Диссертациялык изилдөөдө автор адабияттаануу илиминдеги салыштырма-тарыхый методун колдонгон.

1. **Диссертациянын темасынын актуалдуулугу.**

Ч.Айтматовдун чыгармаларында каармандын мүнөзүн чагылдыруу да автордук билингвизмдин маанисин, ролун ачып берүү маселеси улуттук адабият таанууда изилдене элек маселе, ал ошондуктан актуалдуу.

2. **Диссертацияда коюлган милдеттердин ар бирин чечүү зарылдыгын негиздөөдө илимий адабияттардагы маалыматтарга сын анализ жүргүзүүнүн даражасы жана толуктугу:**

Диссертант темага байланыштуу адабияттарды, көркөм чыгармаларды жетиштүү деңгээлде пайдаланган десек да болот, обзор толук эмес, аларга сынчыл мамиле жасай алган эмес, болгону факты-материалдардан колдонуу менен (цитата берүү түрүндө) чектелген.

3. **Илимий натыйжалары:**

Менимче диссертациялык изилдөө өз максатына жетишкен эмес. Иште кайталанган белгилүү ой л ор коп. Автор дун тема боюнча концепту алдуу пикири жок же жетишпейт.

4. **Иштин практикалык баалуулугу жок.**

5. **Диссертациянын мазмуну изденүүчүнүн төмөнкү макалаларынан орун алган:**

Макалалардын тизмеси мага берилген эмес.

6. **Автореферattтын диссертациянын мазмунуна дал келиши.**

Автореферат экспертке берилген эмес.

7. Айрым мүчүлүштүктөр:

Диссертациялык иште төмөндөгү кемчиликтер орун алган.

1. Биринчи орунга эц негизги кемчилик диссертацияда колдонулган цитаталар менен алардын адабияттардын көрсөткүчүндө берилген катар номерлеринин туура келбестиги, 28-бетке чейин чыдап тыкыр карадым. Тексте "А" деп турса, көрсөткүчтө "Б" деп таптакыр башка адабият турат. Бул автордун жоопкерчиликсиздиги, илимий сабатсыздыгын айгинелеген көрүнүш.

2. Диссертациянын 11-бетинде «В отечественном литературоведении проделана значительная работано изучению творчество Ч.Айтматова и русскоязычной прозы» деп турат. Мында адабиятчылар С.Байгазиев, С.Искендерова, А.Кадырманбетова, К.Мамбеталиев, Ж.Орозобекова, Г.Орозова, С. Тиллебаев, А. Эгембердиевалардын атын

жазган. Суроо туулат. Булардын Ч.Айтматов жана орус тилиндеги проза боюнча кандай эмгектери бар? Жок! Диссертант Диссертациялык кеңештин мүчөлөрү болгондуктан гана жогоркуларды санактап, халтурага барган!

3. Диссертацияда изилдөөгө алган проблемага акцент коюлуп, аны этап этабы менен концептуалдуу ачып бере албаган. Анын ордуна диссертациянын башынан аягына чейин буга чейинки белгилүү болуп, изилденип калган маселелердин негизинде кеп кылат. Ошондуктан автор диссертациясынын предметны жеткилең түшүнгөн эмес деген пикир туудурат.

8.Сунуш:

Диссертациялык изилдөөсүнүн үстүндө автор дагы да иштеши, изилдениши, иштин илимий-теориялык деңгээлин көтөрүшү керек.

9. Корутунду.

Жогорудагы айтылган пикир, сунуштардын негизинде Кидиралиева Нургуль Мелисовнанын "Отражение национального характера в произведениях Чингиза Айтматова посредством билингвизма" деген темадагы 10.01.01. - кыргыз адабияты адистиктеги аткарылган диссертациялык иши УАК тарабынан кандидаттык диссертацияларга коюлуучу талаптарга жооп бербейт деп эсептейм жана аны Д 10.23.667 Диссертациялык кецешке коргоого сунуш кылууга ушу турушунда жарабайт деп эсептейм.

Отурумдун төрагасы, ф.и.д. академик, О. Ибраимов: Сөз эксперттик комиссиянын мүчөсү филология илимдеринин кандидаты Р.Сырдыбаевана берилет.

Эксперттик комиссиянын мүчөсү, ф.и.к. Р.Сырдыбаева: Урматтуу диссертациялык кеңештин төрагасы жана мүчөлөрү мен оюмду кыскача эле айтып өтөйүн.

1. Диссертациялык кецешке диссертацияларды коргоого кабыл алуу укугу берилген адистикке иштин дал келиши боюнча:

Сунуш кылынган кандидаттык диссертация диссертациялык кецештин профилине айрым пункттары боюнча туура келет:

1. Тема актуалдуу.

2.Проблематика негизинен туура котөрүлгөн. Диссертацияда козголгон айрым маселелер жеткиликтүү иштелип чыга элек. Маселен, корком билингвизм жана ; Айтматовдун чыгармачылыгына таандык деген интерференция, координативдик билингвизм, субординативдик билингвизм; каармандардын образын ачып берүүдө дал билингвизмдин касиеттери жана күчү жана башкалар. Корком билингвизм маселелери адабий чыгармачылыктын түрү катары Чыгышта жана Батыш Европада ондогон жылдар бою иликтенип келе жаткан темалардын бири. Илимий денгээлде а) корком билингвизм; б) корком билингвизмдин формалары, типтери, сыпаттамалары; в) корком билингвизм жана коммуникативдик акт, б.а. байланыш формасы деген маселелер актуалдуу болуп келе жатат.

Бирок иштин талаптарга туура келбеген жактары арбын:

1. Диссертациялык иштин структурасы коюлган максаттарды ачып берүүгө багытталбагандай. Диссертациялык иштин 1-главасы «Теорето- методологические основы отражения билингвизма писателя в его творчестве» (бул цитата, аталыштагы ката автордуку, ушул эле ката автореферата да орун алат) деп аталганы менен баптын мазмуну иштин жалпы темасын ачууда эч кандай роль ойнобойт. Тескерисинче, темадан диссертантты алыстатат. Биринчи главаны аяктап, аксиомалардын констатациясынан тышкары диссертант берген жыйынтык мындай: «Улуттук тилде жаратуу үчүн бардык шарттар болгондо, советтик адабиятта билингв жазуучулардын пайда болушу мыйзам ченемдүү көрүнүш болгон. Ч.Айтматов мындай учурларда кантип жазуучу болуш керек деген суроого, эгер ал баарлашуунун эки тилин тең мыкты билсе, эң туура жол - бул "эки тилди билүүнүн айкалышы" деп жооп берди. Классик, дайыма заманбап жазуучу Чыңгыз Айтматов дал ушул жолду өзү тандаган». Бул билдирүү диссертациянын деңгээлине жооп береби?

2.Экинчи глава «Каармандардын улуттук мүнөзүн чагылдырууда Ч.Айтматовдун

чеберчилигин изилдөөнүн методологиясы жана методдору» деп аталганы менен тема дагы да ачыла элек.

3. Диссертант билингвизмдин теориясына токтолуп, бирок

лингвистикалык типологиясын жалпы белгилеп гана кеткен, ал эми иштин максаты боюнча бул көрүнүштү дал Айтматовдун конкреттүү

чыгармаларындагы мисалдар аркылуу илимий даражада иликтеп, жыйынтык берүү абзел эле. Маселен, иште билингвизимдин теориясы боюнча, диссертант эмнегедир Шекспирдин цитатасын, орус фразеологиясына таандык бир катар мисалдар келтирет да, темага байланыштуу Айтматовдон мисалдар менен коштолбойт. Автор белгилеп кеткен Байджиев, Сулейменов, же Пулатов, же Искандердин чыгармаларынан да шилтеме табылган жок... Казак-орус адабият таануу маселелери жана билингвизм темасында арбын илимий эмгектер же аталган эмес, же авторлор туура аталбаган. Мисалы, ф.и.д. Туксаитова Роза эркек жынысындагы илимпоз катары берилип, эмнегедир диссертациясы эмес, чакан макаладан анча орундуу эмес цитата алынган. Илимпоздор Б. Хасанов жана Ч. Гусейновдун темага дал келген илимиий эмгектери бар бол гону менен, өзү эмес, башка авторлордун иштеринен шилтеме же цитата катары берилген. Ошол эле учурда билингвизм боюнча эмгектери жок же жокко эсе ысымдар аталган. Дагы мисал, Е.М.Верещагиндин эмгегинен алынган 3 тип билингвизм - продуктивдүү, репродуктивүү жана рецегтгивдүү деп токтолуп, кайрадан темага ылайык тексттерди карабастан, белгилүү адабияттардагы цитаталар гана берилет. Мындай мисалдар абдан кп.

Максаты жана изилдөө милдеттери.

Диссертант шифрга ылайык билингвизмдин лигвистикалык эмес, адабият таануу аспектисине көңүдл бурса, алдыга коюлган томен кү максат аткарылмак: "Ч.Айтматовдун чыгармасында орус тилинде улуттук мүнөздү чагылдырган чыгармаларды жаратуунун жолдорун табуу". Диссертант койгон маселелер:

жазуучулардын чыгармачылыгындагы билингвизм көйгөйүнүн теориялык-методологиялык негиздерин тактоо жана адамзаттын руханий- маданий турмушунда корком билингвизмдин өнүгүү тарыхын белгилоо;

- билингвизмди оозеки-тилдик байланыш чөйрөсүндөгү табигый мыйзам ченемдүүлүк катары аныктоо;

- Чыцгыз Айтматовдун корком чыгармаларында улуттук мүнөздү көрсөтүүнүн маңызын көрсөтүү жана жазуучунун чыгармачылыгындагы жазуучунун билингвизм кубулушун жана анын өзгөчөлүктөрүн аныктоо;

-Чыңгыз Айтматовдун алгачкы күн тартибиндеги улуттук мүнөздү чагылдырууга билингвизмдин таасирин аныктоо;

баяндоонун каймана формаларынын системасында улуттук каармандардын билингвалдык чагылдырылышынын өзгөчөлүктөрүн белгилөө;

-билингвизм аркылуу Ч. Т. Айтматовдун чыгармачылыгында улуттук мүнөздөгү чагылдыруу каражаттарын көрсөтүү жана Чыёгыз Айтматовду кыргыз көркөм адабиятындагы үлгүлүү билингв катары белгилөө;

-Ч. Айтматовдун чыгармаларында түркизм жана башка адабий каражаттар аркылуу улуттук мүнөздүн чагылышын байкоого болот, роман түрүндө улуттук мүнөздөгү айрым өзгөчөлүктөрдү чагылдыруу үчүн колдонулган билингвалдык каражаттардын ролун жана ордун аныктоо.

Тилекке карты иште аталган максат ийине чыга аткарылды дегенден алыспыз.

Изилдөөнүн обьектиси катары диссертант материалды так атаган эмес, балким ошондуктандагыдыр, иштин мазмуну көп учурда чаржайыт: "орус тилинде чыгарма жараткан, улуттук, кыргыз көрүнүшүн, өзгөчө маданиятын жана этникалык өзгөчөлүктөрүн автордук аң-сезиминде сактап кала алган Чыңгыз Айтматовдун көркөм чыгармачылыгы"(авторефераттан цитата).

Изилдөөнүн предмети катары диссертант "түркизм, мифология, элдик оозеки чыгармалар, фольклор, анын ичинде улуттук мүнөздү көрсөтүү каражаттары жана жазуучу-

билингвдин орус тилдүү чыгармачылыгындагы алардын функционалдык ролун" белгилейт. Бирок башкасын карабаганда да, иштеги түркизм темасынын ачып берилгендиги тынсчыздандырат.

«Ч.Айтматов-билингв жазуучу катары түркизмдерди жана алардын айкалыштарын өзүнүн поэтикасында улуттук мүнөздү чагылдыруучу курал катары колдонот, ал жазуучулук чеберчиликти өркүндөтүү процессине чыгармачылык менен мамиле кылат» деген негизги жыйынтык (цитата автореферattан алынды) жетишсиз болсо керек. Тема аталганы менен эки глава бою бир да оруnтуктуу илимий натыйжа чыга элек.

Ал эми иштеги түркизмдер жана алардын айкалыштары деп диссертант санап берген терминдер, айкалыштар тастыктап келгенде жарым-жартылай арабизм жана перс (фарси) тилинен алынган болуп чыкты. Албетте, илимий чөйрөдө бул фарс **ӨТПӨЙТ,** бирок жеке окурманды, студенттерди жалган жолго салуу болушу ыктымал. Түркизм деп берилген кайсы создор болду экен? Алар,мисалы: Аллах, намаз, адат, акын, ассаллом алейкум, дыйкан, оомийин, пиала, дасторкон, душман, кербен, шаман, жейрен ж.б.у.с. Филология илимдеринин кандидаттыгына талапкерге бул чон катачылык эмеспи? Далил катары Корутундуга кошумча Тиркеме менен диссертант белгилеген айрым айкалыштар боюнча ачык булактардан алынган маалымат берилет.

Мындан тышкары, иште жана авторефератта стилистикалык, орфографиялык каталар абдан коп санда кездешет. Редактура болбосо керек; иштин тышкы жасалгасы да оңдоп-түзөөнү талап кылат. Каталар өтө көп. Авторефераты которууда да маселелер бар. Бир эле чакан мисал. Орусча негизги текстте параграф деген бардык терминдер негедир абзац деп берилген. Цитата: ...«Экинчи бөлүм диссертациянын методологиясынын колдонулган методологиясын, предметин, материалдарын талдоого арналган. Бул бөлүм үч абзацтан турат». Бул ката, бери айтканда, 2-3 жолу кезигет. Ошондой эле Айтматов бир главада Чингиз деп берилсе, башка жерде Чыцгыз деп аталат. Диссертациянын текстинде гана эмес, каталар главалардын аттарында, параграфтардын аттарында да кездешет. Каталар орфографиялык гана эмес, стилистикалык жана синтаксисттик дагы. Афторефератты которуу маселеси да өзүнчө кароого татыктуу. Дал келбеген пункттар бар. Бир мисал: түркизм деген термин түркмөн деп которулат. Жалпы редактура аксагандыгы байкалат.

"Эл жазуучусу Ч.Айтматовдун чыгармаларында түркизм аркылуу улуттук мүнөздүн чагылдырылышы" деп аталган параграфта автор терминдерди еанап өтүү менен чектелгендей: "Тексттердеги бөлүштүрүү көлөмү боюнча алар бирдей эмес. "Бетме - бет" - 78 еоз," Жамиля " - 126 соз," Кызыл жоолук жалжалым " - 86 соз," Биринчи мугалим " - 88 соз," Саманчынын жолу "- 101 соз," Кош бол, Гүлсары!"- 265 соз," Ак кеме " - 206 соз," Ботогъз булак " - 35 соз," Кылым карытар бир күн" - 277 соз," Кыямат "

- 294 соз," Тавро Кассандра" - 0 соз," Тоолор кулаганда... "("түбөлүк колукту")
- 523 жалпы создор бар".

"Эсептөөдө кайталанбаган сөздөрдүн саны көрсөтүлөт, ошол эле учурда бардык чыгармаларда бир эле соз бир нече жолу кайталанат. Демек, түркизмдердин жалпы саны кыйла коп"-, деп жыйынтыктайт автор.

"Роман түрүндөгү билингвалдык каражаттардын ролу жана орду" аттуу параграфта "Айтматовдун орус тилинде жазылган чыгармалары биринчи кезекте баштапкы улуттук маданияттын өкүлдөрү үчүн түзүлгөн, бирок, алардын бардыгы бирдей адамдык баалуулукка ээ. Эки роман озгочо учурларды камтыйт, анда билингв жазуучусу улуттук чектен ашып кетет, бирок ошол жерде улуттук чөйрө параллелдүү болот. Түркизмдер, чыгармаларда улуттук өзгөчөлүктү сактап турган элементтер катары, эки романдын текстине көбүрөөк же азыраак санда киргизилген".

"Публицистикада улуттук мүнөздөгү өзгөчөлүктөрдү көрсөтүү" деген төртүнчү параграфта Айтматов билингв катары эки тилди теп мыкты билет, кыргыз жана орус тилдерин мыкты билет, өзү тандаган тематикага ылайык, оз каалоосу боюнча эки тилди пайдаланат., Бул макала же роман болобу, жомок болобу коз каранды эмес. Мисалы, "Учуп-

конуу тилкесиндеги ойлор" деген макаласында (Фрунзедеги "Манас" жаңы аэропорту жөнүндө айтканы) ал мындай деп жазган: "... биз боз үйдөн чыгып, алыстан келген конокту: "Манас жерине кош келиңиздер!- деп тосуп алдык» (5, 1988). Бул жерде "боз үй" деген соз кадимки лексикалык бирдик катары колдонулуп, турак жайды билдирет.

"Теңдештердин арасында бирдей" деген публицистикалык баяндамада: "...жана 19-20 - кылымдардагы көрүнүктүү акындардын чыгармачылыгы менен", "Бул силердйн күнөөңър, жердештер "деген макаласында:..коцшу

толуу айыл", жана "Нан жөнүндө, адамдар жөнүндө, өз мекениё жөнүндө" деген макалада:" ...ак буудай жөнүндө ыр - ак буудай "(4-6) пубилцистикалык баяндамаларында ар бир окурманга кыргыз лексикасын же түркизмди түшүнүктүү кылып жазат жана ал създърд\н маанисин контексттен женил түшүнүүгө болот"-деп тыянак чыгарат (цитата авторефераттагы катал ары менен кошо көчүрүлдү, далилдүү болчун үчүн).

Алынган натыйжалардын практикалык маанилүүлүгү күмөн туудурат.

Илимий изилдөө үсүтүндө диссертант дагы иштеп, изденип, көркөм билингвизм жана Айтматовдун чыгармаларындагы каармандардын образын ачып берүүдө билингвизимдин орду жана ролу тууралуу илимий тил менен аракет жасаш керек.

Корутунду

Диссертациялык кеңештин эксперта сунуш кылынган документтерди карап чыгып, Жогоруда айтылган пикир жана сунуштардын негизинде 10.01.01 - кыргыз адабияты адистиги боюнча филология илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн берилген **Кидиралиева Нургуль Мэлисовнанын «Отражение национального характера в произведениях Чингиза Айтматова посредством билингвизма»** деген темадагы диссертациялык иши КР УАК тарабынан коюлуучу талаптарга жооп бербейт жана коргоого ушул турушунда азырынча жарабайт деп эсептейм.

Отурумдун төрагасы, ф.и.д., академик О.Ибраимович: Нургүл капаланба. Жайы менен убакыт көп, кайрадан карап ондоп келип, талкууга коесуң.

Жогоруда айтылгандарды эске алып, угуп жана талкуулап, Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын Ч.Айтматов атындагы Тил жана адабият институтуна, Жусуп Баласагын атындагы кыргыз улуттук университетине жана К.Карасаев атындагы Бишкек мамлекеттик университетине караштуу филология илимдеринин доктору (кандидаты) окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн уюштурулган Д.10.20.616 Диссертациялык кеңешинин отуруму

ТОКТОМ КЫЛАТ:

4.1. Кидиралиева Нургүл Мелисовнанын "Отражение национального характера в произведениях Чингиза Айтматова посредствам билингвизма" деген темада жазылган кандидаттык диссертациялык иши жөнүндөгү эксперттик топтун корутундусунун негизинде кабыл алынган жок;

4.2. Диссертациялык ишке карата айтылган сунуш-пикирлер, кемчиликтер эске алынып, кайрадан иштеп чыгууга убакыт берилсин.

Д.10.23.667 Диссертациялык кеңештин
төрагасы, академик Ибраимов О.

Д.10.23.667 Диссертациялык кеңештин
катчысы, ф.и.к. Ыйсаева Н.